

ΑΠ' ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ ΜΑΣ

Ο ΣΟΥΡΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ

Ἡ ἀφιξίς τοῦ ποιητοῦ τοῦ «Ρωμηοῦ» στήν Ἀλεξάνδρεια. Ἡ ἀνδουσιώδης ὑποδοχή. Ὅπου ὁ Σουρῆς σαστίζει. Ἡ πανηγυρική παράστασις τῆς μεταφράσεως τῶν «Νεφελῶν» τοῦ Ἀριστοφάνους. Ὁ Σουρῆς ἀπεθεώνειται. Ἀνθεδέσμες καὶ δῶρα. Γεύματα καὶ δεξιώσεις στὸ Κάιρο. Ἡ ἐπιστροφή στὸ κλεινὸν Ἄστυ, κτλ. κτλ.

ἀνεξάντλητος καὶ χαλκέντερος ἐκδότης τοῦ «Ρωμηοῦ», ὁ ἀληομόνητος σατυρικός ποιητὴς Γεώργιος Σουρῆς, δὲν ἦταν πολυταξιδευμένος ἄνθρωπος. Ἐκτὸς τῆς Ρωσσίας τοῦ πῆγε στὰ νεάτα του γιὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὸ στάδιο τοῦ ἐμπορίου, τοῦ σιτηπύρου μάλιστα, καὶ ἀπέτυχε οὐκ ὀλίγως, ἢ μόνη χώρα τὴν ὁποία ἐπισκέφθηκε ἀργότερα, στὰ 1901, ἦταν ἡ Αἴγυπτος.

Τὸν Ἀπρίλη τοῦ ἔτους αὐτοῦ ὁ Σουρῆς, συνοδευόμενος κ' ἀπὸ τὴν κ. Σουρῆ, μπῆκε στὸ ρωσικὸ ἀμπόλιον τῆς γραμμῆς κ' ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ὅπου εἶχε πλήθῃ φανατικῶν θαυμαστῶν.

Μόλις ἔμαθαν οἱ Ἀλεξανδρινοὶ πὼς φτάνει στὴν πόλι τους μὲ τὸ ρωσικὸ τῆς γραμμῆς ὁ δαμιόνιος ἐκδότης τοῦ «Ρωμηοῦ», ἐνθουσιάζτηκαν καὶ τοῦ ἐτοίμασαν μιὰ ὑποδοχὴ, ἀληθινὰ βασιλική.

Ἔτσι, ὅταν ἔφτασε ὁ Σουρῆς μὲ τὴ γυναῖκα του στὴν ἀποβάθρα τοῦ λιμανιοῦ τῆς Ἀλεξάνδρειας, βρέθηκε σαστισμένος μέσα σ' ἓνα πλῆθος ὁμογενῶν, ἐπίσημοι, πρόκριτοι, θαυμασταί, τὸ ὅποιο τὸν περικύκλωσε καὶ τοῦ ἐξέφραζε μὲ τὸν πῶ θεομὸ καὶ συγκινητικὸ τρόπο τὴν ἐκτίμησίν του καὶ τὸν θαυμασμό του, εὐχόμενοι σ' αὐτὸν καὶ στὴν κυρία του τὸ ἐκαλῶς ὄρισαν.

Μπρὸς τὴν διαδήλωσιν αὐτῆ, ὁ ἀπλοϊκὸς Σουρῆς τᾶχασε. Μοίραζε χαριετούρες δεξιὰ κ' ἀριστερὰ καὶ δὲν ἔπαυε νὰ λέη καὶ νὰ ξαναλέη, μὲ τὸ σεμνὸ του ἔπος:

— Εὐχαριστῶ!... Σὰς εὐχαριστῶ, κύριοι... Δὲν ἀξίζε νὰ γίνῃ δὰ καὶ τέτοια ὑποδοχὴ... Εὐχαριστῶ... Εὐχαριστῶ σας...

Ἔτσι, ἐν μέσῳ ἐπισήμων, προκρίτων καὶ θαυμαστῶν, ἐν διαδηλώσει δηλαδὴ πάνω-κάτω, ἔφτασε ὁ Σουρῆς στὸ μεγάλο Ξενοδοχεῖο, ὅπου καὶ κατέλυσε.

Ἄλλὰ τὰ βασάνά του δὲν ἐτελείωσαν. Οἱ θαυμασταὶ του, οἱ ἄνθρωποι ποῦθελαν νὰ τὸν δοῦν καὶ νὰ τὸν γνωρίσουν, ἦσαν ἀμέτρητοι. Καὶ ἐπὶ μιὰ περίπου ἑβδομάδα, τὸ γῶλ τοῦ ξενοδοχείου ἦταν, πρωτ-ἀπόγευμα, γεμάτο ἀπὸ Ἀλεξανδρινούς κάθε τάξεως καὶ φύλου, ποῦ περιμέναν νὰ μποῦν μὲ τὴ σειρά τους, νὰ σφιζοῦν τὸ χερὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ νὰ τοῦ εὐχηθοῦν τὸ εὖ ἐν παρέστη· στὴ χώρα τοῦ Νείλου καὶ τῶν πυραμίδων.

Ὅλες αὐτὲς ἡ τιμὲς εἶχαν καταζάλισοι τὸν Σουρῆ, τὸν εἶχαν συγκινηθεῖ βαθυτάτα, τὸν εἶχαν ἐνθουσιάζει. Κι' ὅταν γύρισε στὴν Ἀθήνα, ἔγραφε ἐκεῖ ἑβδομάδες στὸ «Ρωμηό» τὸς ἐντυπώσεις του:

Ἦλθαν μὲς τὸ βασιλεῖ καὶ μᾶς πήρανε,
Ὅπου θαρροῦσες χρόνια πὼς μᾶς ἔξεραν.
Μπαμπάνια γιὰ τὸ διᾶμα μᾶς ἔσπειραν.
Καὶ στὸ ξενοδοχεῖο μᾶς ἐφέρανε.

Εἶδα κ' ἐπισμημότητα πολλὰς,
Ἦλθαν κ' Ἀραπάδες μὲ τσακισματαί.
Κι' ἀνέκραζα πρὸς ὅλας τὰς φυλάς:
Σὰς φέρονω τῆς Ἀθήνας χαριετίσματα.

Μετὰ γλωσσῶν μ' ἐδέχθησαν ποικίλων
Σειφάνωσαν κ' ἐμίνα καὶ τὸ ταῖρι μου,
Ἐδῶσαν εἰς τὴν δίψαν μου τὸν Νεῖλον
Κι' ἓνα ζαχαροκάλαμο στὸ χερὶ μου.

Φελλᾶχοι μ' ἐτριγύριζαν πολλοὶ
Ν' ἀρπάξουν τῶν τσιγάρων μου τὶς γόλαις.
Καμάρι δυνατὸ κ' ἡ Φασουλή
Ἰὲς κ' ἦταν Αἰγυπτία βασιλοῦλαις.

Ἀληθινὰ τ' ὄνογε μου τὸ κράτησα
Στους μορφασμούς, στους λόγους, στὰ κινήματα
Καὶ μόλις μὲς στὴν Μπόρσα των ἐπάτησα.
Κι' ἀνέθηκαν μπαμπάνια καὶ γεννηματα

Ἦλθαν κ' ἀπεσταλμένοι τοῦ Μαχθῆ
Κι' ὀλημερίς δὲν παύαμε νὰ τρέχωμαί,
Ἦλθε κ' ὁ Λόρδος Κρόμερ νὰ μὲ δῆ
Κι' εἶπα στὸν θυρωρὸ πὼς δὲν τὸν δέχομαί

Ἀνέθηκε πρὸς χάριν μου κ' ἡ γάντια,
Μὲ τοὺς λιράτους ἔξεχασε τὴν ψῶρα μου.
Πλὴν ἦλθε κ' ὁ Κεδίβης στὴ λοκάντα
Καὶ τοῦπαν πὼς δὲν βρῖσκομαί στὴν ὄρω μου

Ὁ Γεώργιος Σουρῆς.

Τιμαῖς καὶ μεγαλεῖα περισσὰ,
Μ' ἐλίγωνε τὸ κτύπημα τῆς λίρας,
Καὶ στέφανα φορέσανε χρυσὰ
Στὸν δόλιο τροβαδούρο ἱὲς μπακιράς.

Φασκέλωσα τὴ λύρα καὶ τοὺς στίχους.
Ποῦ νᾶσουν, Περιπέτο πατριώτα,
Τὴν μουσικὴν ν' ἀκούης καὶ τοὺς ἡχούς
Τῆς λίρας, ὅπου γράφεται μὲ γιῶτα.

Εὐάστιας τὸ σῦμα, κουνεῖ,
Κι' Ἀνατολὴ καὶ Δύσις ἐξεπλάγη,
Σὰν εἶδε τὸ Ρωμηὸ τοῦ καφεῖ
Νὰ διασχίξῃ πόντους καὶ πελάγη.

Πὼς κάνει τοὺς ἀνθρώπους ὁ παληόκαιρος!
Τραπέζια καὶ γιὰ μὲ καὶ τὴν κυρὰ μου,
Κι' ἐλέφαντας ἂν ἦμον καὶ οἰκοκέρως
Πάλι θὰ μοῦ χαλοῦσαν τ' ἀντερά μου.

Ποῦ νᾶσουν, Περιπέτο κουργεῖ,
Νὰ βλέψῃς τοὺς ἐμπορὺς τοὺς ἡσυχούς!
Ἄφρησαν τὰ μπαμπάνια των πολλοὶ
Κι' ἀκροστοιχίδας μοῦθκαναν καὶ στίχους.

Ἄλλὰ δὲν σταματοῦν ὡς ἐδῶ ἡ τιμὲς καὶ ἡ δόξες τοῦ Σουρῆ στὴν Ἀλεξάνδρεια. Τρεῖς-τέσσερες μέρες κατόπιν παίχτηκε στὸ θέατρο «Ζίζινια» ἡ γνωστὴ ἐπιτυχεστάτη μεταφράσις τῶν «Νεφελῶν» τοῦ Ἀριστοφάνους, ἡ φιλοτεχνήθεισα ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐμμέτρως τῷ καιρῷ τοῦ ποιητοῦ του ὄργασμοῦ.

Τὸ τί ἔγινε τὸ βράδυ αὐτὸ στὸ θέατρο, δὲν περιγράφεται. Ὅλη ἡ ἀριστοκρατία τῆς Ἀλεξάνδρειας κατέκλυσε θεωρεῖα καὶ πλατεῖαν, πλῆθος δὲ λαοῦ ἐπερίμενε πρὸ τῆς εἰσόδου του, γιὰ νὰ δῆ καὶ νὰ ἐπιευφήμῃ τὸν προσφιλεῖ του ποιητῆ, ὅταν θάβγαίνε νὰ γυρίσῃ στὸ ξενοδοχεῖο του, μετὰ τὴν παράστασι.

Ὁ Ἕλλην ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν Σιμπόπουλος, εὐρισκόμενος κατὰ τύχην τὶς ἡμέρες αὐτὲς στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἐτίμησε τὴν παράστασι διὰ τῆς παρουσίας του, συνοδευόμενος καὶ ἀπὸ τὸν Ἕλληνα διπλωματικὸν πράκτορα ἐν Ἀλεξάνδρεια Γρυπάρην. Ἐκτὸς αὐτῶν ὄμως, παρακολούθησαν τὴν παράστασι καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Ἀγγλοὶ ἐπίσημοι.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς πρώτης πράξεως, τὸ κοινὸν ζήτησε νὰ ἐμφανισθῇ ὁ ποιητὴς ἀπὸ σκηνῆς. Ἀντίρρησης δὲν χωροῦσε. Κι' ὁ Σουρῆς ἔπευχε θέλοντας καὶ μὴ. Μόλις παρουσιάστηκε στὴ σκηνή, τὸ θέατρο συνταράχτηκε ἀπὸ ζητωκραυγές, ἐευφημίες, χειροκροτήματα. Δέκα μεγάλες ἀνθοδέσμες τοῦ προσεφέρθησαν καὶ μιὰ λύρα χρυσῆ, κατὰ τὴν ἀληθομίνην αὐτῆ βραδεία.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ ὁ Σουρῆς, συνοδευόμενος ἀπ' τὸν ὁμογενῆ Κωνσταντῆ Σουδινῷ, ἐπισκέφθηκε τὸ Χερματιστήριον. Ἄλλη κοσμοσυρροὴ ἐκεῖ πρὸς χάριν του, ἄλλος συναγεμῶς. Ἦταν μάλιστα τόσοσ ὁ συνωπισμός, ὅστε ὀλίγο ἔλειψε νὰ πάθῃ ὁ ποιητὴς ἀπὸ ἀσφυξίαν», ἔγραφε ὁ «Ταχυδρόμος» τῆς Ἀλεξάνδρειας τὴν ἐπομένη.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Σουρῆς ἔφυγε γιὰ τὸ Κάιρο, ὅπου τοῦ ἔγινε θεομοτάτη ἐπίσης ὑποδοχὴ. Καὶ νὰ τί ἔγραφε στὸ «Ρωμηό» καὶ νὰ τί τοῦ θανατοῦ αὐτοῦ τοῦ Καίρου:

Ἐκανα καὶ προσφωνήσεις, ὅπως λὲν ἐκ τοῦ προχείρου,
κ' ἔσρεμα μὴ μ' ἀγκαλιάσουν τῶν Ἀραβῶνων τὰ μπράτσα.
Τί περιφρημα κ' ἐκείνα τὰ γαιδούρια τοῦ Καίρου!
Ἐλεγα κ' ἐδῶ κανένα νὰ σὰς ἐφερα γιὰ γάτσα,
πλὴν ἐνόμοια πὼς τοῦτο θάνατι δῶρον περὶ τὸν
μῶλις ἦλθε μὲς τὸν νοῦ μου τὸ πασίγνωστον ἄριον.
Ἀχ! Ἀθήνα, πρώτη χώρα,
Τί γαιδάρους τρέφεις τώρα!

Ἐβρος Ἀθηναῖος ὄμως ὁ Σουρῆς, νοστάλγησε πολὺ γρήγορα τὸ προσφιλεῖ του ἰσοτερεῖς Ἄστυ. Κι' ἓνα καλὸ πρωὶ, μπῆκε πάλι στὸ ρωσικὸ τῆς γραμμῆς, ἀποχαιρέτησε τοὺς Αἰγυπτίους καὶ Ξαναγύρισε στὸν τόπο του δαφνοστεφῆς, μὲ λύραν χρυσῆν, ἀλλὰ καὶ λίρες Αἰγυπτιακὰς οὐκ ὀλίγας:

Καὶ κλωτσῶντας τὴ στεργίνα,
Νὰ με πάλι στὴν Ἀθήνα.
Ἐμε τὴν ἀίτημ!... Δὲν ἔξερις πὼς τὴν ἐπιθυμησῶ
Ἐνοστάλγησα κουνεῖνταις Ἀθηναῖων παλαεῖς
Νὰ μιλῶ γιὰ τὴν κραικὶ καὶ γιὰ τὶς παρσωνικίνας